

**UJEDINJENE
NACIJE**



Međunarodni sud za
krivično gonjenje osoba
odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji
bivše Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-09-92-T

Datum: 4. juli 2016.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orié, predsjedavajući
sudija Bakone Justice Moloto
sudija Christoph Flügge

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 4. jula 2016.

TUŽILAC

protiv

RATKA MLADIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU ODBRANE ZA PRAVIČNO
SUĐENJE I PRETPOSTAVKU NEVINOSTI ILI,
ALTERNATIVNO, ZA PONIŠTENJE SUĐENJA**

Tužilaštvo

g. Peter McCloskey
g. Alan Tieger

Obrana Ratka Mladića

g. Branko Lukić
g. Miodrag Stojanović

I. PROCEDURALNI KONTEKST

1. Odbrana je 19. maja 2016. podnijela zahtjev (dalje u tekstu: Zahtjev) u kojem tvrdi da su prava Ratka Mladića (dalje u tekstu: optuženi) na pravično suđenje prekršena zbog toga što je osoblje vijeća koje je ranije radilo za pretresno vijeće koje rješava u predmetu *Tužilac protiv Radovana Karadžića* (dalje u tekstu: predmet *Karadžić*) uključeno u ovaj predmet, te traži određene informacije ili, alternativno, da Vijeće proglaši poništenje suđenja.¹ Tužilaštvo je odgovorilo 31. maja 2016. (dalje u tekstu: Odgovor), usprotivivši se Zahtjevu.² Odbrana je 7. juna 2016. zatražila odobrenje da uloži repliku (dalje u tekstu: Zahtjev za repliku),³ priloživši svoju repliku kao dodatak (dalje u tekstu: Replika).⁴

II. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU

2. Odbrana tvrdi da većina osoblja vijeća koje je sastavljalo prvostepenu presudu u predmetu *Karadžić* (dalje u tekstu: osporavano osoblje) trenutno pomaže sudijama u ovom predmetu pružanjem suštinske pravna podrške na kojoj se zasniva rad sudija.⁵ Odbrana tvrdi da, ubog toga što su ta dva predmeta tako blisko povezana sa gotovo identičnim optužnicama, te zbog toga što su u presudi u predmetu *Karadžić* utvrđeni zaključci kojima je optuženi “već praktično osuđen“, osporavano osoblje više nije nepristrano prema optuženom.⁶ Odbrana tvrdi da, iz tih razloga, uticaj osporavanog osoblja na sudije u ovom predmetu predstavlja odnos koji bi mogao uticati na nepristranost sudija u smislu pravila 15(A) Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik), stvarajući tako ili stvarnu pristranost ili objektivni privid pristranosti protiv optuženog.⁷ Odbrana tvrdi, stoga, da su osnovna prava optuženog na pravično suđenje prekršena.⁸

3. Kako bi se otklonile te bojazni, odbrana traži potvrdu od Vijeća da osporavano osoblje nije radilo i da neće raditi na presudi u ovom predmetu i da neće razgovarati o pitanjima vezanim za predmet s bilo kim ko na tome radi.⁹ Alternativno, odbrana traži kopije eventualnih pismenih

¹ Zahtjev za pravično suđenje i pretpostavku nevinosti ili, alternativno, za poništenje suđenja, 19. maj 2016., par. 28-31.

² Odgovor tužilaštva na Zahtjev odbrane za pravično suđenje i pretpostavku nevinosti ili, alternativno, za poništenje suđenja, 31. maj 2016., par. 5.

³ Zahtjev odbrane za odobrenje da uloži repliku u prilog Zahtjevu za pravično suđenje i pretpostavku nevinosti ili, alternativno, za poništenje suđenja, 7. juni 2016., par. 6.

⁴ Zahtjev odbrane za odobrenje da uloži repliku u prilog Zahtjevu za pravično suđenje i pretpostavku nevinosti ili, alternativno, za poništenje suđenja, 7. juni 2016., Dodatak A: Replika u prilog Zahtjevu za pravično suđenje i pretpostavku nevinosti ili, alternativno, za poništenje suđenja.

⁵ Zahtjev, par. 1-2, 10-12.

⁶ Zahtjev, par. 2, 14, 18, 24-26.

⁷ Zahtjev, par. 17-28.

⁸ Zahtjev, par. 8-9, 28.

⁹ Zahtjev, par. 29.

Prijevod

preuzimanja obaveze koja je osporavano osoblje potpisalo prije preuzimanja svojih dužnosti u ovom predmetu, te detaljan opis svih drugih napora koje je Vijeće preduzelo da zaštiti prava optuženog u vezi s tim pitanjem.¹⁰ Ako gore navedeni zahtjevi ne budu odobreni i ako su se sudije u ovom predmetu možda već oslanjale na rad osporavanog osoblja, odbrana traži da Vijeće proglasi poništenje suđenja.¹¹ Odbrana takođe traži odobrenje da prekorači ograničenje broja riječi s obzirom na “složena i suptilna” pitanja o kojima je riječ.¹²

4. Tužilaštvo tvrdi da je sudijsko ovlaštenje za donošenje odluka isključivo u nadležnosti sudija i da ono nije umanjeno niti ograničeno time što sudijama pomoć pruža osoblje kao što su pravni referenti i konsultanti.¹³ Tužilaštvo tvrdi da, zbog toga što se pretpostavka nepristranosti ne dovodi u pitanje kada sudije rade na predmetima koji se preklapaju, ona ne može biti dovedena u pitanje ni kada oni koji pomažu sudijama rade na predmetima koji se preklapaju, naročito kada se od sudija Međunarodnog suda traži da iznesu valjano obrazložena mišljenja u pismenom obliku u kojima se navode dokazne osnove za njihove zaključke.¹⁴ Tužilaštvo tvrdi da je jurisprudencija koja se navodi u prilog Zahtjevu neuvjerljiva, budući da se predmeti na koje se tu oslanja odnose na osoblje vijeća koje je imalo direktnu vezu s jednom od strana u postupku u jednom predmetu, a ne na pitanje koje se pokreće u Zahtjevu.¹⁵ Tužilaštvo navodi da argumente odbrane pobija relevantna jurisprudencija Međunarodnog suda i da bi Zahtjev, stoga, trebalo odbaciti.¹⁶

5. Odbrana tvrdi da bi joj trebalo biti dopušteno da uloži repliku kako bi se osvrnula na određene argumente tužilaštva koji se tiču ključnog pitanja prava optuženog na pravično suđenje.¹⁷ Odbrana u Repliki tvrdi da jurisprudencija koju navodi tužilaštvo potkrepljuje argumente odbrane u vezi s nepristranošću i da aktivnosti osoblja Vijeća mogu kršiti prava optuženog na pravično suđenje.¹⁸ Odbrana dalje navodi da argument tužilaštva prema kojem je sudijsko donošenje odluka u isključivoj nadležnosti sudija nije primjenjiv na Vijeće u ovom predmetu, koje izdaje odluke putem *e-mailova* koje šalju osoblje i pripravnici.¹⁹ Na kraju, odbrana tvrdi da tužilaštvo zanemaruje njen glavni argument o uticaju navodne pristranosti osoblja na pretpostavku nevinosti optuženog.²⁰

¹⁰ Zahtjev, par. 30.

¹¹ Zahtjev, par. 31.

¹² Zahtjev, par. 3.

¹³ Odgovor, par. 2.

¹⁴ Odgovor, par. 3.

¹⁵ Odgovor, par. 4.

¹⁶ Odgovor, par. 5.

¹⁷ Zahtjev za repliku, par. 2-5.

¹⁸ Replika, par. 2-3.

¹⁹ Replika, par. 5.

²⁰ Replika, par. 6-7.

III. MJERODAVNO PRAVO

6. Član 13 Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut) propisuje da sudije Međunarodnog suda moraju biti osobe visokog moralnog karaktera, nepristranosti i integriteta. Član 21 Statuta jamči pravo optuženog na pravično suđenje.

7. Pravilo 15(A) Pravilnika predviđa sljedeće:

Sudija koji ima lični interes u predmetu ili koji s tim predmetom ima ili je imao ikakve veze koja bi mogla uticati na njegovu nepristrasnost ne smije da učestvuje u prvostepenom ili žalbenom postupku u tom predmetu. On će se u takvom slučaju povući, a predsjednik će za taj predmet imenovati drugog sudiju.

8. Pravilo 15(B) Pravilnika uređuje proceduru za utvrđivanje izuzeća:

(i) Svaka od strana može zatražiti od predsjedavajućeg sudije nekog vijeća da se sudija tog vijeća izuzme i povuče iz prvostepenog ili žalbenog postupka iz gore navedenih razloga. Predsjedavajući sudija će obaviti razgovor sa sudijom čije se izuzeće traži i pripremiti izvještaj u kom će navesti sve komentare ili materijal koje je iznio osporavani sudija. Predsjedavajući sudija će taj izvještaj predočiti predsjedniku.

(ii) Nakon izvještaja predsjedavajućeg sudije, predsjednik će, ukoliko je potrebno, imenovati tročlanu komisiju koja će ga izvijestiti o svojoj odluci o utemeljenosti zahtjeva. Komisiji će se dostaviti izvještaj koji je pripremio predsjedavajući sudija. Ukoliko je donesena odluka da se zahtjev podrži, predsjednik imenuje drugog sudiju umjesto sudije o kome je riječ.

(iii) Odluka tročlane sudijske komisije ne podliježe interlokutornoj žalbi.

(iv) Ukoliko je sudija čije se izuzeće traži predsjednik Međunarodnog suda, dužnost predsjednika u skladu s ovim stavom preuzima potpredsjednik ili, ukoliko on ili ona nije u mogućnosti da rješava po zahtjevu, najstariji stalni sudija po prvenstvu koji je u mogućnosti da to učini.

9. Žalbeno vijeće Međunarodnog suda je, prilikom razmatranja navoda o sudijskoj pristranosti u predmetu *Tužilac protiv Furundžije* (dalje u tekstu: predmet *Furundžija*), konstatovalo da sastavnu komponentu prava na pravično suđenje čini pravo optuženog da mu se sudi pred nezavisnim i nepristranim sudom.²¹ Međutim, Žalbeno vijeće je na kraju odbacilo taj prigovor, zaključivši da se pretpostavka nepristranosti veže za sudije, što je valjano ustanovljeno u međunarodnoj i domaćoj sudskoj praksi.²² Kako bi se ta pretpostavka nepristranosti dovela u pitanje, kako se to čini u zahtjevu za izuzeće nekog sudije, moraju biti zadovoljeni visoki kriterijumi, koji pokazuju postojanje razumne i čvrsto utemeljene bojazni od pristranosti.²³ Shodno tome, sudije trebaju biti ne samo subjektivno nepristrane, nego ne bi trebalo da bude ničega što objektivno daje povoda za dojam o pristranosti.²⁴ Svako pitanje vezano za potencijalnu pristranost

²¹ *Tužilac protiv Furundžije*, predmet br. IT-95-17/1-A, Presuda, 21. juli 2000. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*), par. 177.

²² Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 196. V. takođe, npr., *Tužilac protiv Kordića i drugih*, predmet br. IT-95-14/2-PT, Odluka Kolegijuma, 4. maj 1998., str. 2.

²³ Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 197.

²⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 189.

Prijevod

mora se razmotriti u kontekstu te pretpostavke nepristranosti.²⁵ Na toj osnovi, Žalbeno vijeće je prilikom razmatranja potencijalne pristranosti smatralo: (1) da sudija nije nepristran ako se pokaže da postoji stvarna pristranost; te (2) da neprihvatljiv dojam o pristranosti postoji ako je:

- (a) sudija strana u postupku u predmetu, ili ima finansijski ili imovinski interes u ishodu postupka ili ako će odluka tog sudije dovesti do unapređenja nekog poduhvata u kojem sudija učestvuje zajedno sa jednom od stranaka. U tim okolnostima sudija se automatski izuzima, ili
- (b) ako bi okolnosti kod razumnog i valjano informiranog posmatrača²⁶ izazvale razumnu bojazan od pristranosti.²⁷

10. U predmetu *Tužilac protiv Renzahoa* (dalje u tekstu: predmet *Renzaho*), Žalbeno vijeće Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (dalje u tekstu: MKSR) odbacilo je tvrdnju da je jedan sudija bio pod uticajem saslušanja svjedočenja u jednom povezanom predmetu, te je potvrdilo svoje ranije zaključke da bi valjano informisan i razuman posmatrač očekivao često i značajno preklapanje između predmeta na MKSR-u, koje ne bi uticalo na nepristranost sudija.²⁸ Odbacujući slične navode o pristranosti proizašle iz toga što su sudije postupale u sličnim predmetima, pretresna i žalbena vijeća ovog Međunarodnog suda i MKSR-a su jasno utvrdila da se sudije ne mogu izuzimati samo zbog toga što su postupale u više krivičnih suđenja proizašlih iz istog niza događaja, čak i ako saslušavaju svjedočenja o tim događajima u više predmeta, zato što bi, u odsustvu dokaza o suprotnom, razuman posmatrač pretpostavio da sudije o pitanjima koja su im predložena presuđuju pravično, na osnovu svog obrazovanja i iskustva, oslanjajući se isključivo na dokaze izvedene u relevantnom predmetu.²⁹ Ne samo da sudijama njihovo obrazovanje i

²⁵ Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 197.

²⁶ Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 190. “[R]azumna osoba mora biti informirana osoba, kojoj su poznate sve relevantne okolnosti, uključujući tradicije moralnog integriteta i nepristranosti koje su implicitni dio sistema, a takođe mora biti svjesna činjenice da je nepristranost jedna od dužnosti na koju se sudije zaklinju.”

²⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Furundžija*, par. 189. U vezi s dojmom o pristranosti, test je “da li bi reakcija hipotetičnog neutralnog posmatrača (s poznavanjem okolnosti dovoljnim za donošenje razumnog suda) bila da dotični sudija ne bi mogao na nepristrasan način i bez predubjeđenja prosuđivati o pitanjima koja se u predmetu pojavljuju.” *Tužilac protiv Delalića i drugih*, predmet br. IT-96-21-A, Presuda, 20. februar 2001. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Delalić*), par. 683. V. takođe *Tužilac protiv Brđanina i Talića*, predmet br. IT-99-36-T, Odluka po zajedničkom zahtjevu za izuzeće, 3. maj 2002., par. 26. Za uslov da takva bojazan mora biti razumna, v. Drugostepena presuda u predmetu *Delalić*, par. 697. V. takođe *Tužilac protiv Akayesua*, predmet br. ICTR-96-4-A, Presuda, 1. juni 2001., par. 91; *Tužilac protiv Karemere i drugih*, Kolegijum, Odluka po Nzirorerinom zahtjevu za izuzeće pretresnih sudija od 17. maja 2004., par. 8-11.

²⁸ *Tužilac protiv Renzahoa*, predmet br. ICTR-97-31-A, Presuda, 1. april 2011., par. 22.

²⁹ *Tužilac protiv Šešelja*, predmet br. IT-03-67-PT, Odluka po zahtjevu za izuzeće, 16. februar 2007., par. 25; *Tužilac protiv Nahimane i drugih*, predmet br. ICTR-99-52-A, Presuda, 27. novembar 2008., par. 78. Kolegijum MKSJ-a je konstatovao da dvoje sudija u predmetu *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, koje su u to vrijeme saslušavale povezane svjedoke i svjedočenja u predmetu *Tužilac protiv Blaškića*, zbog toga ne može biti isključeno iz razmatranja predmeta protiv Kordića i Čerkeza. V. *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14-T, Odluka Kolegijuma od 5. maja 1998.; *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-PT, Odluka po zahtjevu optuženog za izuzeće sudija Jorde i Riada od 21. maja 1998. V. takođe *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-A, Odluka po zahtjevu Drage Nikolića za izuzeće sudije Liu Daquna, 20. januar 2011., par. 3, 7-8, 10, 12. Odluke Međunarodnog suda redovno upućuju na profesionalno svojstvo sudija da prije donošenja odluke iz svojih umova izuzmu dokaze koji im nisu predloženi na suđenju. Na primjer, u predmetu *Tužilac protiv Kupreškića i drugih*, Pretresno vijeće je zaključilo da se bilo koji dokaz koji je izveden u predmetu *Furundžija* neće smatrati dokazom u predmetu *Kupreškić i drugi*, v. *Tužilac protiv Kupreškića i drugih*, predmet br. IT-95-16-T, Nalog po hitnom zahtjevu da se ograniči tužiočeva istraga u vezi s optuženim Antom Furundžijom, 26. avgust 1998. V. takođe *Tužilac protiv Krajišnika*, predmet br. IT-00-39-PT, Odluka po zahtjevu odbrane za povlačenje

Prijevod

profesionalno iskustvo daju sposobnost da zanemare dokaze iz povezanih suđenja, već i obaveza koju nameće Međunarodni sud, shodno kojoj oni moraju da donose obrazloženja mišljenja u pismenom obliku kojima objašnjavaju osnove svojih zaključaka, znači da su oni nužno ograničeni na razmatranje samo onih dokaza koji su izvedeni u relevantnom predmetu.³⁰

11. Prilikom razmatranja pitanja očuvanja nepristranosti prilikom presuđivanja u predmetima koji se preklapaju, a odnose se na navodne saizvršioce, Evropski sud za ljudska prava (dalje u tekstu: Evropski sud) u predmetu *Poppe protiv Nizozemske* (dalje u tekstu: predmet *Poppe*) smatrao je da rad krivičnih sudova često podrazumijeva da sudije zasjedaju na zasebnim suđenjima na kojima se tereti više saoptuženih, te da bi rad krivičnih sudova postao nemoguć ako bi se samo zbog te činjenice dovodila u pitanje sudijska nepristrasnost.³¹ U predmetu *Poppe*, Evropski sud primijenio je objektivni kriterijum i konstatovao je sljedeće:

[P]uka činjenica da je neki sudija već odlučivao o sličnim, ali nepovezanim krivičnim optužbama ili da je već sudio saoptuženima u odvojenim krivičnim postupcima nije, sama po sebi, dovoljna da baci sumnju na nepristrasnost tog sudije u nekom kasnijem predmetu. Međutim, stvar je drugačija ako ranije presude sadrže zaključke kojima se, zapravo, prejudicira pitanje krivice optuženog u tom kasnijem postupku.³²

12. Prilikom donošenja zaključka da bojazan podnosioca molbe o pristranosti nije bila objektivno opravdana, sud je dalje zaključio da prilikom rješavanja takvog “pitanja krivice” sud mora da uzme u obzir:

da li veza podnosioca molbe s [drugim saizvršiocima pomenutim u ranijim presudama] ispunjava sve relevantne kriterijume koji se traže za konstituisanje krivičnog djela i, ako je tako, da li je pitanje je li podnosilac molbe kriv, van razumne sumnje, za izvršenje tog krivičnog djela [...] razmotreno, utvrđeno ili ocijenjeno od strane pretresnih sudija čiju nepristrasnost podnosilac molbe sada želi osporiti.³³

sudije sa suđenja, 22. januar 2003., par. 15, 17. Predsjedavajući sudija u predmetu *Tužilac protiv Krajišnika* je smatrao da bi razuman posmatrač znao da je Međunarodni sud osnovan radi rješavanja jednog broja predmeta vezanih za isti sveopšti sukob, odnosno za kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine. Sudije Međunarodnog suda će se, stoga, često suočavati s usmenim i pismenim dokazima koji se odnose na iste činjenice, što, budući da se radi o visoko kvalifikovanim profesionalnim sudijama, neće uticati na njihovu nepristrasnost.

³⁰ *Tužilac protiv Galića*, predmet br. IT-98-29-T, Odluka po Galićevom zahtjevu u skladu s pravilom 15(B), 28. mart 2003, para. 16. “Obrazovanje i profesionalno iskustvo sudija usađuju u njima sposobnost da prilikom donošenja presude iz svoje svijesti izbace sve dokaze osim onih koji su izvedeni na suđenju. Sudije koje presuđuju o činjenicama često mogu biti izložene informacijama o predmetima putem medija, ili, u nekim slučajevima, putem povezanih krivičnih postupaka. Kolegij ipak nije mišljenja da sudije treba izuzeti samo zbog te izloženosti informacijama. [...] [P]otreba da se da obrazloženje presude u kojem će se objasniti osnove za nalaze Vijeća znači da sudije na ovom Sudu [...] moraju da se u donošenju svojih zaključaka ograniče na dokaze iz sudskog spisa.”

³¹ *Poppe protiv Nizozemske*, Presuda po Zahtjevu br. 32271/04 (dalje u tekstu: Presuda u predmetu *Poppe*), 24. mart 2009., par. 22-23.

³² Presuda u predmetu *Poppe*, par. 26.

³³ Presuda u predmetu *Poppe*, par. 28. Evropski sud je, stoga, razmatrao presude državnog suda u vezi s Poppeovim saoptuženima, kako bi utvrdio da li su one sadržale bilo kakav zaključak kojim se zaista prejudicira Poppeova krivica. Sud je konstatovao da u tim presudama sudije nisu razmatrale pitanje da li učestvovanje podnosioca molbe ispunjava sve kriterijume koji se traže za konstituisanje krivičnog djela i ako je tako, da li je podnosilac molbe bio kriv van razumne sumnje.³³ Evropski sud je, stoga, konstatovao da bojazan podnosioca molbe o pristranosti dvoje sudija nije bila objektivno opravdana.

Prijevod

13. U predmetu *Miminoshvili protiv Rusije* (dalje u tekstu: predmet *Miminoshvili*), Evropski sud je potvrdio da standard koji je taj sud utvrdio u predmetu *Poppe*, gdje je konstatovao da puka upućivanja na saoptužene u predmetima koji se preklapaju ne određuje krivicu podnosioca molbe u kasnijem postupku.³⁴ Prilikom donošenja zaključka da je pretresno vijeće bilo nepristrano, sud je takođe napomenuo da je profesionalni sudija *a priori* bolje pripremljen da zanemari svoje iskustvo iz ranijih postupaka nego što je to slučaj sa sudijom laikom ili porotnikom, što podržava njihovu sposobnost da nepristrano razmatraju predmete koji se preklapaju.³⁵ Isto tako, u predmetu *Khodorkovskiy i Lebedev protiv Rusije* (dalje u tekstu: predmet *Khodorkovskiy*), Evropski sud je konstatovao da sudija koji rješava u predmetima koji se preklapaju nije prejudicirao krivicu podnosioca molbe u kasnijem postupku zbog toga što u presudi u prethodnom predmetu nisu analizirana ni utvrđena bitna obilježja krivičnih djela za koja se teretilo u drugom predmetu.³⁶ Kao u predmetu *Miminoshvili*, sud je takođe konstatovao da je profesionalni sudija sposoban da zanemari svoje ranije iskustvo i da nije ni na koji način vezan svojim ranijim zaključcima u predmetu koji se preklapa zbog toga što je morao razmotriti kasniji predmet po njegovom sopstvenom meritumu.³⁷

14. U vezi s uticajem koji bi osoblje vijeća moglo imati na sudski postupak, Žalbeno vijeće MKSR-a je odbacilo navode o sukobima interesa i pristranosti osoblja vijeća u predmetu *Tužilac protiv Bizimungua i drugih* (dalje u tekstu: predmet *Bizimungu*) i *Tužilac protiv Nyiramasuhukoa i drugih* (dalje u tekstu: predmet *Nyiramasuhuko*), konstatovavši da oni koji pomažu sudijama ne podliježu istim standardima nepristranosti, te da je donošenje odluka isključivo u nadležnosti sudija kojima pravni referenti i konsultanti samo pružaju pomoć u skladu s uputstvima sudija.³⁸ U predmetu *protiv Florence Hartmann* (dalje u tekstu: predmet *Hartmann*), Komisija Međunarodnog suda odbacila je zahtjev za povlačenje jednog člana osoblja vijeća, konstatovavši da ni pravilo 15 Pravilnika ni praksa Međunarodnog suda ne predviđaju izuzeće osoblja vijeća, čije postupanje je smatrala irelevantnim za nepristranost sudija.³⁹

15. U vezi sa zahtjevom za proglašenje poništenja suđenja, Vijeće napominje da, iako ni Statut ni Pravilnik izričito ne regulišu zahtjeve za proglašenje poništenja suđenja, vijeće može na osnovu

³⁴ *Miminoshvili protiv Rusije*, Presuda po Zahtjevu br. 20197/03 (dalje u tekstu: Presuda u predmetu *Miminoshvili*), 28. juni 2011., par. 116, 118.

³⁵ Presuda u predmetu *Miminoshvili*, par. 120.

³⁶ *Khodorkovskiy i Lebedev protiv Rusije*, Presuda po Zahtjevima br. 11082/06 i 13772/05 (dalje u tekstu: Presuda u predmetu *Khodorkovskiy*), 25. juli 2013., par. 549-554, 557.

³⁷ *Presuda u predmetu Khodorkovskiy*, par. 548, 554, 556.

³⁸ *Tužilac protiv Bizimungua i drugih*, predmet br. ICTR-99-50-AR73.8, Odluka po žalbama u vezi s angažovanjem konsultanta ili pravnog referenta vijeća, 17. decembar 2009., par. 5, 9; *Tužilac protiv Nyiramasuhukoa*, predmet br. ICTR-98-42-A, Presuda, 17. decembar 2015., par. 273.

³⁹ *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Izvještaj o Odluci po zahtjevu odbrane za izuzeće dva člana Pretresnog vijeća i višeg pravnog referenta, 27. mart 2009., par. 54.

pravila 54 Pravilnika izdavati sve naloge koje smatra potrebnim za vođenje postupka.⁴⁰ Najzad, u vezi sa zahtjevom za prekoračenje ograničenja broja riječi za zahtjeve, Vijeće napominje da Uputstvo o dužini podnesaka i zahtjeva propisuje da zahtjevi ne smiju biti duži od 3.000 riječi i da strana u postupku mora od nadležnog vijeća zatražiti odobrenje za prekoračenje ograničenja broja riječi, navodeći obrazloženje vanrednih okolnosti koje iziskuju duži podnesak.⁴¹

IV. DISKUSIJA

A. Preliminarna pitanja

16. Vijeće će odobriti zahtjev odbrane za prekoračenje ograničenja broja riječi u Zahtjevu, s obzirom na značaj predmeta Zahtjeva i budući da to ograničenje nije u značajnijoj mjeri prekoračeno.⁴² Pored toga, u svjetlu argumenata u Odgovoru, Vijeće konstatuje da je odbrana pokazala opravdan razlog za svoj zahtjev da replicira.

17. Vijeće napominje da se suštinski argumenti odbrane, po svemu sudeći, zasnivaju na uslovima utvrđenim u pravilu 15(A) Pravilnika i sudskoj praksi vezanoj za to pravilo, budući da se navodi stvarna ili barem potencijalna pristranost sudija u ovom predmetu, kao i privid pristranosti zbog navodno pristranog osoblja koje pomaže tim sudijama. Međutim, Vijeće napominje da Zahtjev ne sadrži nijedan povezani zahtjev za izuzeće sudija ili osporavanog osoblja, a nijedno pravno sredstvo koje se traži nije predviđeno u pravilu 15 niti bilo gdje drugo u Pravilniku ili u relevantnoj sudskoj praksi. U tim okolnostima, Vijeće će najprije razmotriti ulogu osporavanog osoblja i to da li njegovi članovi utiču na sudije, a zatim će razmotriti navode o sudijskoj pristranosti u skladu s načelima formulisanim u pravilu 15(A), kako bi utvrdilo ima li razloga za donošenje odluke koju je odbrana zatražila na osnovu pravila 54 Pravilnika kao odluku koja je neophodna za vođenje suđenja i zaštitu prava optuženog na pravično suđenje.

B. Uloga osporavanog osoblja

18. U vezi s tvrdnjama odbrane u kojima se navodi pristranost osporavanog osoblja zbog njegove uloge u sastavljanju prvostepene presude u predmetu *Karadžić*, Vijeće, kao prvo, primjećuje da odbrana polazi od pogrešne pretpostavke da većina osporavanog osoblja pomaže sudijama u ovom predmetu i da je zaključke u predmetu *Karadžić* donijelo osporavano osoblje, a ne sudije u tom predmetu. Međutim, Vijeće napominje da su do danas samo dva člana osporavanog osoblja radila na ovom predmetu i smatra da je, u skladu s praksom u predmetima *Bizimungu* i

⁴⁰ V. *Tužilac protiv Stanišića i Župljanina*, predmet br. IT-08-91-A, Odluka po zahtjevu Miće Stanišića za poništenje suđenja i po zahtjevu Stojana Župljanina za poništenje Prvostepene presude, 2. april 2014., par. 20.

⁴¹ Uputstvo o dužini podnesaka i zahtjeva, IT/184 Rev. 2, 16. septembar 2005., par. 5, 7.

⁴² Kako navodi odbrana, Zahtjev prekoračuje ograničenje od 3.000 riječi za 518 riječi.

Prijevod

Nyiramasuhuko, uloga osporavanog osoblja u oba predmeta bila i ostaje samo pružanje pomoći sudijama, dok donošenje odluka u potpunosti ostaje u nadležnosti sudija. Pored toga, Vijeće smatra da je, baš kao u predmetu *Hartmann*, postupanje osporavanog osoblja u ovom predmetu, stoga, irelevantno za nepristranost sudija, a ni Pravilnik Međunarodnog suda ni relevantna sudska praksa ne predviđaju izuzeće osporavanog osoblja.

19. U vezi s tvrdnjom odbrane da osoblje vijeća u ovom predmetu čini više od pukog pružanja pomoći i da, zapravo, obavlja zadatke u nadležnosti sudija kada *e-mailom* prosljeđuje odluke stranama u postupku, Vijeće napominje da te odluke, kao i sve odluke vijeća, ipak donose isključivo sudije. Iako se kao usluga stranama u postupku neke odluke saopštavaju neformalno posredstvom osoblja vijeća kako bi se stranama u postupku pružile smjernice u vezi s pitanjima vezanim za rokove dok formalne odluke ne budu zavedene u spis, to se uvijek čini samo u skladu s izričitim uputstvima sudija.

20. Iz tih razloga, Vijeće smatra da, iako osporavano osoblje pomaže sudijama u ovom predmetu u zadacima kao što su pravno istraživanje, sastavljanje dokumenata, pa čak i komunikacija sa stranama u postupku, ta pomoć ne utiče na sposobnost sudija za donošenje odluka, niti je raniji rad osporavanog osoblja na predmetu *Karadžić* relevantan za nepristranost sudija.

C. Pristranost sudija u ovom predmetu

21. U vezi s opštim navodima o pristranosti sudija u ovom predmetu, Vijeće prije svega razmatra, u skladu s praksom iz predmeta *Furundžija*, da li je odbrana pokazala da postoji stvarna pristranost sudija. Vijeće u tom pogledu napominje da, iako Zahtjev sadrži određene uopštene reference na mogućnost stvarne pristranosti sudija, odbrana ne predočava nikakve činjenice ni argumente koji pokazuju bilo kakvu naznaku stvarne pristranosti. Vijeće stoga konstatuje da nije pokazano postojanje nikakve stvarne pristranosti sudija u ovom predmetu.

22. Isto tako, u vezi s tvrdnjom odbrane o prividu pristranosti sudija u ovom predmetu, Vijeće je razmotrilo, kao što je navedeno u predmetu *Furundžija*, da li bi okolnosti navedene u Zahtjevu kod valjano informisanog posmatrača izazvale razumnu bojazan od takve pristranosti. Vijeće u tom pogledu napominje da postoji znatan stepen preklapanja između predmeta *Karadžić* i ovog predmeta u tome da optužnice i dokazni spisi u oba predmeta imaju sličnosti. Međutim, Vijeće smatra da, kao i u predmetu *Furundžija*, valjano informisan i razuman posmatrač ne bi smatrao, na osnovu okolnosti navedenih u argumentaciji odbrane, da sudije u ovom predmetu nisu uspjele da održe visok stepen integriteta i nepristranosti na koje su zakleti, čak i ako su oni ili osporavano osoblje radili na oba predmeta.

Prijevod

23. Pored toga, kao što je utvrđeno u predmetu *Renzaho*, Vijeće smatra da bi valjano informisan i razuman posmatrač očekivao često i znatno preklapanje između predmeta na Međunarodnom sudu, baš kao i na MKSR-u, koje ne bi uticalo na nepristranost sudija, bez obzira na to da li su te sudije stvarno presuđivale u tim predmetima, odnosno da li im je u tome pomagalo njihovo osoblje. Baš kao što je bio slučaj sa razumnim posmatračem u predmetu *Renzaho*, Vijeće smatra da valjano informisan i razuman posmatrač u ovom predmetu ne bi očekivao, na osnovu okolnosti navedenih u argumentaciji odbrane, da bi sudije učinile bilo šta drugo osim pravičnog rješavanja pitanja koja su im predočena na osnovu svog stručnog obrazovanja i iskustva, oslanjajući se isključivo na dokaze izvedene u ovom predmetu, čak i ako su oni ili njihovo osoblje bili izloženi relevantnim dokazima u oba predmeta.

24. Pored toga, u skladu s praksom u predmetima *Poppe*, *Miminoshvili* i *Khodorkovskiy*, Vijeće smatra da, čak i da je u predmetu *Karadžić* donesen neki pravni zaključak koji se odnosi na optuženog, to ne bi bilo dovoljno da baci sumnju na nepristranost nekog sudije ukoliko dotični sudija nije konstatovao da učešće optuženog zadovoljava sve relevantne kriterije koji se traže za konstituisanje krivičnog djela, a zatim proglasio optuženog krivim van razumnije sumnje za izvršenje tog krivičnog djela. Vijeće u tom pogledu napominje da osporavano osoblje i sudije u ovom predmetu ne samo da nisu donijeli nikakve zaključke u predmetu *Karadžić*, nego zaključci za koje je odbrana navela da se njima “osuđuje” optuženi ne zadovoljavaju kriterije za konstituisanje krivičnog djela, niti predstavljaju zaključke o krivičnoj odgovornosti optuženog.

25. Pored toga, Vijeće napominje da se jurisprudencija koju navodi odbrana sastoji od predmeta u kojima navodna pristranost proističe iz veza sa stranama u postupku, a ne s drugim vijećem u povezanom predmetu te, stoga, ne potkrepljuje argumente iznesene u Zahtjevu.⁴³ Najzad, Vijeće napominje da odluka Međunarodnog krivičnog suda koju navodi odbrana samo pominje mogućnost da pristranost pravnog referenta može pokrenuti pitanje u vezi s izuzećem sudija, ali ne donosi nikakve pravne zaključke u tom pogledu.⁴⁴

26. Iz svih gore navedenih razloga, Vijeće smatra da pretpostavka nevinosti koja se vezuje za sudije u ovom predmetu nije dovedena u pitanje time što je osporavano osoblje radilo u predmetu *Karadžić* koji se s njim preklapa, a u kom su doneseni činjenični zaključci u vezi s optuženim. Iz tog razloga, Vijeće konstatuje da ne postoje ni stvarna pristranost niti objektivni privid pristranosti u odnosu na osporavano osoblje ili sudije u ovom predmetu. Vijeće, stoga, konstatuje da nije bilo nikakvih kršenja prava optuženog na pravično suđenje ni drugih prava i ne nalazi nikakvu

⁴³ V., npr., *Hamid v. Price Waterhouse*, 51 F.3d 1411 (9th Cir. 1995).

⁴⁴ *Tužilac protiv Thomasa Lubange Dyiloa*, predmet br. ICC-01/04-01-06, Odluka po zahtjevu tužilaštva za odvajanje višeg pravnog referenta pretpretresnog odjela od davanja pravnih savjeta u vezi s predmetom, 27. oktobar 2006., str. 2.

Prijevod

utemeljenost u zahtjevima za informacije ili materijale vezane za osoblje vijeća, kao ni u zahtjevu da se proglasi poništenje suđenja.

V. DISPOZITIV

27. Iz gore navedenih razloga, na osnovu pravila 54 Pravilnika, Vijeće

ODOBRAVA zahtjev odbrane za prekoračenje ograničenja broja riječi u Zahtjevu;

ODOBRAVA Zahtjev odbrane za repliku; i

ODBIJA Zahtjev u preostalom dijelu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavna verzija na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orié,
predsjedavajući sudija

Dana 4. jula 2016.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]